

Beleidskader
Jongerenwerk 2021-2024
Jongerenwerk werkt!

VOORWOORD

Jongerenwerk werkt!

In Alkmaar vinden we het belangrijk dat jongeren meedoen in onze samenleving. Zodat zij zich sociaal en maatschappelijk ontwikkelen en hun talenten benutten om op te groeien tot betrokken, actieve en zelfstandige volwassenen. We willen voorkomen dat problemen de perspectieven van de jongeren belemmeren, dat ze overlast veroorzaken of zelfs in de criminaliteit terecht komen.

Jongerenwerkers zijn daarin een belangrijke schakel. Zij werken in de leefwereld van jongeren en spreken de taal. Zij kennen de jongerencultuur. Door het leggen van verbinding met de jongeren bouwen ze een band op. Dit doen zij op straat, in de huiskamers, op school en thuis. Zij weten jongeren te bereiken die niet meer in beeld zijn bij onderwijsinstellingen, politie, buurtbewoners en andere netwerkpartners.

Afgelopen periode heb ik met jongeren, professionals en bestuurders gesproken over hoe we de kwaliteit van het jongerenwerk verder kunnen ontwikkelen. Als bestuurder ken ik de complexiteit van de verbinding tussen de leefwereld van mensen en de systeemwereld. Daarom heb ik ook groot respect voor de jongerenwerkers die dagelijks deze rol vervullen. Zij realiseren de verbinding door nabij te zijn, in contact te zijn.

De grote betrokkenheid bij de doelgroep onderstreept de passie waarmee jongerenwerkers hun vak beoefenen.

Als gemeente nemen wij de regie en geven we invulling aan het versterken van samenhang en samenwerking. Zo gaan we meer outreachend werken en geven we een impuls aan kwaliteit en professionalisering. We leggen hiermee ook de rol die het jongerenwerk heeft binnen de domeinen veiligheid, zorg, onderwijs, werk en inkomen, sport en cultuur vast.

Dit alles om alle jongeren een gelijke kans te geven in de samenleving zodat iedereen mee kan doen.

Paul Verbruggen
Wethouder gemeente Alkmaar

INHOUD

1. Algemeen	4
2. Jongerenwerk in Alkmaar	7
3. Doelstellingen	10
4. Jongerenwerk 2021-2024	11
5. Integrale aansluiting van het jongerenwerk bij de leefdomeinen	14

1. ALGEMEEN

Er bestaat een breed gedragen behoefte bij bestuurders en in- en externe jeugdpartners aan Alkmaar-breed 'outreaching' (ambulante) jongerenwerk en een eenduidige aansturing hiervan. Bij uitwerking bleek dat dit het beste vormgegeven kan worden door doorontwikkeling van het geheel van jeugd- en jongerenwerk.

Eerder is geconstateerd dat het jongerenwerk sinds 2015 versnipperd is geraakt en dat coördinatie en samenwerking tussen de verschillende partijen die zich bezighouden met jongerenwerk ontbreekt. Er vindt geen sturing plaats op de samenhang en vanuit de gemeente zijn maar beperkt kaders meegegeven. Van het totale budget van ruim € 900.000,- gaat meer dan de helft naar talentontwikkeling terwijl outreachend jongerenwerk node wordt gemist. Daarom is het nodig beleidskaders te formuleren voor talentontwikkeling, outreachend jongerenwerk en jongerencoaching.

Kern van de nieuwe koers is talentontwikkeling, outreachend jongerenwerk en jongerencoaching als sterke preventieve basisvoorziening te (her)positioneren. Het Alkmaarse jongerenwerk richt zich op persoonlijke, sociale en talentontwikkeling, het ondersteunen en versterken van sociale netwerken en het begeleiden en ondersteunen van kwetsbare jongeren, waardoor problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt. Jongerenwerk is daarmee een instrument om kwetsbare jongeren een kans te geven op te groeien tot betrokken, actieve en zelfstandige volwassenen en te voorkomen dat zij afglijden naar overlastgevend en/of crimineel gedrag.

Wat verstaan we onder jongerenwerk?

Het jongerenwerk is een vak dat zich bezighoudt met de begeleiding van jongeren bij het volwassen worden in de samenleving. Het richt zich op jongeren tussen 10 en 27 jaar. Het jongerenwerk heeft daardoor een breed bereik: van kinderen uit de laatste groepen op de basisschool, tot en met jongvolwassenen, die begeleiding en ondersteuning nodig hebben. Jongerenwerkers onderscheiden zich van sociaal werkers door hun specialistische kennis van en ervaring met jeugdigen en hun leefwereld, en van jeugdzorgwerkers door hun primair ontwikkelingsgerichte benadering¹.

¹ Bron: [https://www.nji.nl/nl/Download-Nji/Publicatie-Nji/\(320799\)-Jongerenwerk-in-beeld.pdf](https://www.nji.nl/nl/Download-Nji/Publicatie-Nji/(320799)-Jongerenwerk-in-beeld.pdf)

Naast het jongerenwerk ondersteunt de gemeente Alkmaar ook diverse andere preventieve jeugdactiviteiten op het gebied van sport, cultuur of creativiteit, gezondheid en veilig en actief opgroeien en jongerenparticipatie. Deze subsidies worden aangevraagd door jongerenverenigingen en de scoutinggroep en organisaties voor jongerenparticipatie. Deze preventieve jeugdactiviteiten vallen onder het preventief jeugd beleid.

Over de doelgroep

Het jongerenwerk biedt een laagdrempelige en open voorziening en heeft daarbij extra aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie. In Alkmaar gaat het om de volgende jongeren:

- 12% van de Alkmaarse inwoners is tussen de 15 en 25 jaar
- 16% is jonger dan 15 jaar

Datasheet Alkmaarse jeugd

Jeugdhulp

Percentage jongeren dat Jeugdhulp ontvangt

10%

Eenoudergezin

Percentage jongeren dat opgroeit in een eenoudergezin

8%

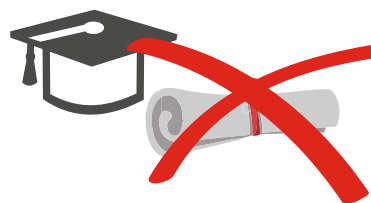
Onderwijsachterstand

Percentage basisschoolleerlingen met leerachterstand

12%

Voortijdig school verlaten

2%

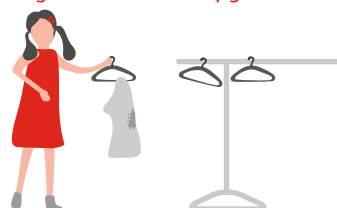
Werkloos

4%

Armoede

Percentage kinderen dat opgroeit in armoede

6%

Reclassering

Bijna één op de 200 jongeren (12-23 jaar) heeft jeugdreclassering

0,5%

Delict of misdrijf

Percentage jongeren dat de afgelopen 12 maanden een delict of misdrijf heeft gepleegd

2%

Datasheet Alkmaarse jongeren (16 tot 25 jaar)

Gamen

6,3% gamet dagelijks

8,3% vindt zichzelf gameverslaafd

Mishandeling

36,8% is ooit geestelijk mishandeld

13,4% is ooit lichamelijk mishandeld

Eenzaamheid

1,5% heeft niemand om mee te praten

Lezen en rekenen

14×3
 $33 + 3$

16,3% heeft dyslexie/dyscalculie

Schulden

13,9% heeft meer dan 50 euro schuld

Uitgaande van de zorgpiramide jeugd van het Nji gaat het met het overgrote deel van de Alkmaarse jongeren goed (ca. 85%). Deze jongeren groeien op in een gezonde, veilige en kansrijke omgeving. Ze ervaren geen grote problemen, maar hebben wel steun nodig bij het volwassen worden. Een ander deel van de jongeren (ca. 10%) ervaart beginnende of lichte problemen op één of meerdere leefgebieden, zoals op school, thuis of in het sociale netwerk. Er is ook een groep jongeren met zwaardere problematiek (ca. 5%). Deze jongeren ervaren op één of meerdere leefgebieden significante problemen.

2. JONGERENWERK IN ALKMAAR

Drie vormen van jongerenwerk

In Alkmaar onderscheiden we grofweg drie vormen van jongerenwerk:

1. **Talentontwikkeling.** Hieronder worden activiteiten en begeleiding gericht op persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing van jeugdigen en jongeren verstaan.
2. **Outreaching jongerenwerk.** Hieronder wordt het proactieve jongerenwerk verstaan op plekken waar jongeren komen. Het richt zich met name op kwetsbare en risicjongeren. Outreaching jongerenwerk is er om te signaleren, stimuleren, verbinden en indien nodig door te verwijzen.
3. **Jongerencoaching.** Dit betreft de individuele begeleiding van jongeren en hun netwerk. Dit kan zijn op het gebied van wonen, geldzaken, werk, school of op een combinatie van verschillende leefgebieden. De begeleiding richt zich op motiveren, activeren, dienstverlening en begeleiding naar passende zorg.

Iedere vorm heeft beleidsdoelstellingen, zoals hieronder schematisch is weergegeven:

BELEIDSDOELSTELLINGEN		
Vormen	Beleidsdoelstelling	Activiteiten
Talentontwikkeling	persoonlijke, sociale en talentontwikkeling; ondersteunen en versterken van sociale netwerken; versterken van tools gericht op weerbaarheid en zelfredzaamheid; bieden van licht en laagdrempelig advies; bieden van een veilige plek (huiskamer) waar jongeren terecht kunnen; bieden van zinvolle dagbesteding aan jongeren; toekomstperspectief bieden; vroegtijdig in kaart brengen van kwetsbare jongeren; in contact komen met (kwetsbare) jongeren.	Talentontwikkeling biedt een laagdrempelig aanbod van activiteiten in de wijken. De activiteiten vinden over het algemeen plaats in de huiskamers en zijn een middel voor ontwikkeling en het opbouwen van perspectief. Hier vindt bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding plaats, leren jongeren hoe ze een CV opstellen of wordt hun creatieve talent op het gebied van muziek of tekenen gestimuleerd.

vervolg op volgende pagina >>

BELEIDSDOELSTELLINGEN

Vormen	Beleidsdoelstelling	Activiteiten
Outreachend jongerenwerk	vroegtijdig vinden van kwetsbare jongeren; (dreigende) problemen van jongeren signaleren en delen met de netwerkpartners; voorkomen of verkleinen van de inzet van (dure) zorg door advisering, lichte begeleiding en doorgeleiden naar passende hulp; vergroten van de sociale cohesie, doordat partijen en individuen aan elkaar worden verbonden, ook wanneer ze tegenover elkaar staan; voorkomen van overlast en afglijden naar overlastgevend en/of crimineel gedrag.	Het outreachend jongerenwerk legt en onderhoudt op proactieve wijze contacten met (kwetsbare) jongeren, biedt laagdrempelige ondersteuning aan en/of verwijst door naar de juiste hulpinstanties. De jongerenwerkers werken in de leefomgeving van de jongere en verbinden naar de systeemwereld. De jongerenwerker stimuleert sociale en persoonlijke ontwikkeling en versterkt de sociale cohesie in de wijk door activiteiten te initiëren, jongeren te stimuleren en activeren en door te verbinden. Jongerenwerk start in de wijk maar stelt de jongere centraal. Het werkveld kan wijkoverstijgend zijn, fysiek of juist online. Jongerenwerkers kunnen vanuit hun rol een bijdrage leveren aan aanpak van overlast door vroegtijdig signalen door te geven aan relevante netwerkpartners.
Jongerencoaching	vroegtijdig signaleren en bieden van individuele coaching en zodoende voorkomen dat problemen escaleren; plan van aanpak maken – gericht op alle leefgebieden – voor begeleiding van de jongere; begeleiding richt zich op empowerment/vaardigheden en begeleiding op terrein van wonen, welzijn/gezondheid, opleiding/werk en schulden; vinden en begeleiden van kwetsbare jongeren die ‘onbereikbaar’ zijn voor andere instanties.	Daar waar problemen op straat of vanuit de gemeenschap gesignaleerd worden die betrekking hebben op jongeren, komt de jongerencoach in actie om individuele jongeren te ondersteunen bij hun hulpvraag. Dat kan zijn op het gebied van wonen, geldzaken, werk, school of op een combinatie van de verschillende leefgebieden. Via een perspectiefplan wordt aangegeven welke stappen gezet worden om de desbetreffende jongere weer op het goede spoor te krijgen. De ouders/verzorgers worden hierin nadrukkelijk betrokken en ook moeten de jongeren zelf verantwoordelijkheid nemen. Jongerencoaching is in veel gevallen het verlengstuk van outreachend jongerenwerk.

Gebiedsgericht samenwerken

In Alkmaar is er een samenwerkingsstructuur ontwikkeld tussen de gemeente, partners in het publieke domein en bewoners: het gebiedsgericht samenwerken. Er zijn in Alkmaar vijf gebiedsteams, die de regie voeren op de thema's schoon, heel, veilig, sociaal en ondernemend in de gebieden. Ieder gebiedsteam bestaat uit een vaste kern van een gebiedsregisseur, een gebiedsmedewerker OOV, een gebiedshandhaver en een wijkagent. Zij brengen trends, thematiek en problematiek in kaart en nemen de regie op vraag-gestuurd en gebiedsgericht werken. Zij kunnen pas de regie voeren als zij weten wat er speelt en leeft in een gebied. Daarom bestaan de gebiedsteams, behalve uit de vaste kern, ook uit betrokkenen en partners uit het gebied, zoals jongerenwerk, (maatschappelijke) organisaties, bewonersondernemingen, buurt- en wijkorganisaties. Dit zijn de ogen en oren en sparringpartners voor het gebiedsteam. Samen vormen ze een gebiedsteam en samen zijn alle partners uit het gebiedsteam verantwoordelijk voor (het verbeteren van) de leefbaarheid in hun eigen gebied.

Bewoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties weten vaak het beste wat er leeft in een gebied en kunnen en willen vaak veel zelf doen. In de loop der jaren heeft de samenwerking zich voortdurend ontwikkeld, waarbij de eigen kracht en verantwoordelijkheid van bewonersondernemingen, bewoners-, buurt- en wijkorganisaties in toenemende mate belangrijk is geworden. Een gebiedsteam neemt geen verantwoordelijkheid over van de afzonderlijke partners in een gebied, maar maakt juist gebruik van de kracht en de expertise van de afzonderlijke partners. Het verschil is dat niet naar deeloplossingen wordt gezocht, maar een integrale aanpak, rekening houdend met verschillende invalshoeken. De input en de signalen van

alle betrokken partners in een gebied komen samen in het gebiedsteam. Het gebiedsteam stelt op basis van deze informatie een actielijst, een zogeheten gebiedsagenda, op en houdt de regie op de uitvoering hiervan. Zo ontstaat in ieder gebied een gezamenlijke integrale aanpak op de kansen, mogelijkheden en de problemen die in dat gebied spelen. Aan de hand van nieuwe actuele signalen kan een gebiedsagenda worden bijgesteld. Het gebiedsteam is dus verantwoordelijk voor de integrale regie. De uitvoering van de gebiedsagenda en de maatwerkacties liggen vervolgens weer bij de betrokken partners uit het gebiedsteam: Samen zijn en maken we Alkmaar.

Doelstellingen van gebiedsgericht samenwerken zijn:

- Een verbindende stad, waar zelfredzaamheid en zelforganisatie van de inwoners en ondernemers centraal staat.
- Versterken van integrale samenwerking om een completer beeld te krijgen van de veiligheid en leefbaarheid van gebieden en wijken en zo meer zicht en grip te hebben op wat lokaal nodig is.
- Dicht bij de inwoner zijn om proactief te doen wat goed en nodig is om de leefbaarheid en de sociale samenhang in ieder gebied te vergroten en te versterken.
- Een integrale benadering, waarbij de thema's 'schoon', 'heel', 'veilig', 'sociaal' en 'ondernemend' een belangrijk onderdeel zijn.
- Optimaliseren van de aanpak van vroegsignalering door gemeentebreed outreachend jongerenwerk en een sterke gebiedsgerichte samenwerking.

3. DOELSTELLINGEN

Met dit nieuwe beleidskader beoogt de gemeente de preventieve kracht van het jongerenwerk verder te versterken.

De doelstellingen van het Alkmaars jongerenwerk zijn:

1. Versterken van persoonlijke, sociale en talentontwikkeling, het ondersteunen en versterken van sociale netwerken en het begeleiden en ondersteunen van jongeren (waaronder kwetsbare jongeren) waardoor problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt.
2. Dreigende problemen bij jongeren signaleren, deze delen met netwerkpartners en interventies initiëren.
3. Voorkomen dat jongeren afglijden naar overlastgevend en/of crimineel gedrag.

De gemeente Alkmaar investeert in jongerenwerk om kwetsbare jongeren een kans te geven op te groeien tot betrokken, actieve en zelfstandige volwassenen. Om dit te bereiken worden de volgende uitgangspunten aangehouden:

- **Outreaching en proactief:** Jongerenwerkers zetten zich in om op proactieve wijze in contact te komen met jongeren om zo hun leefwereld op positieve wijze te beïnvloeden. Jongerenwerkers zijn aanwezig op plekken waar jongeren zijn: in de huiskamers, in wijkcentra, op straat, op school, in het park, in winkelcentra, op sociale media, etc. Zij zijn in staat om allerlei verschillende groepen jongeren te bereiken en langdurige relaties met hen aan te gaan. Zij kennen de jongeren en hun omgeving en zijn ook (of juist) buiten kantooruren bereikbaar. Dit vormt de basis van het jongerenwerk. Vanuit hun positie en hun professionaliteit begeleiden jongerenwerkers individuele en groepen jongeren bij hun sociale ontwikkeling en talentontwikkeling en kunnen ze een bijdrage leveren aan preventie en overlastbestrijding. De jongerenwerkers leggen verbinding tussen de leefwereld van jongeren en de systeemwereld.
- **Wijkoverstijgend:** De wijk is het startpunt van waaruit jongerenwerkers te werk gaan en jongeren vinden, maar de problematiek en de netwerken van jongeren zijn ook wijkoverstijgend. Jongerenwerkers bewegen zich ook buiten de fysieke grenzen van hun wijk en ondersteunen de jongeren waar nodig. Gemeentelijk opereert het jongerenwerk als een team en stemmen jongerenwerkers hun inzet met elkaar af.
- **Offline en online:** Jongerenwerkers staan offline en online in contact met de jongeren. De leefomgeving is sterk verbreed en jongeren-netwerken worden ook online gevormd op internet en sociale media.

4. JONGERENWERK 2021-2024

Om de doelen van het jongerenwerk optimaal te realiseren stelt de gemeente zich de volgende opgaven:

- A. Versterken samenhang en samenwerking van jongerenwerkers en van jongerenwerk met de samenwerkingspartners;
- B. Meer outreachend jongerenwerk inzetten;
- C. Verbeteren van de kwaliteit van het jongerenwerk en innovatie.

Per opgave zijn hieronder de beoogde resultaten opgesomd.

A. Versterken van de samenhang en samenwerking van jongerenwerkers en van jongerenwerk met de samenwerkingspartners.

Beoogde resultaten	
Effectieve en efficiënte samenhang en samenwerking van jongerenwerkers onderling	jongerenwerkers opereren als een team en stemmen hun werkzaamheden af; jongerenwerkers kunnen elkaar vervangen waar nodig; het jongerenwerk is goed vindbaar en herkenbaar, zowel online (op internet en sociale media) als offline (op straat, in huiskamers, etc.).
Effectieve en efficiënte samenhang en samenwerking van het jongerenwerk met de netwerkpartners	jongerenwerkers hebben regelmatig contact met alle sleutelfiguren in een wijk; jongerenwerkers sluiten aan bij het gebiedsteamoverleg in de wijk waar zij verantwoordelijk voor zijn; jongerenwerkers hebben wijkoverstijgend overleg met alle jongerenwerkers in de gemeente; jongerenwerkers werken actief samen met partners in de gemeente; Binnen het jongerenwerk is een aanspreekpunt aangesteld om de samenwerking zo efficiënt mogelijk in te richten voor het jongerenwerk en de samenwerkingspartners.

Beoogde resultaten	
Gecoördineerde aanpak in het jongerenwerk	<p>de werkwijze en methodieken (die per wijk kunnen verschillen) zijn met elkaar afgestemd;</p> <p>het jongerenwerk is herkenbaar in de aanpak, bijvoorbeeld door het hanteren van gezamenlijke uitgangspunten en richtlijnen;</p> <p>de gecoördineerde aanpak versterkt de samenwerking en samenhang én biedt in de wijken voldoende ruimte om in te spelen op de verschillen per wijk.</p>
Regie vanuit de gemeente op uitvoering van het jongerenwerk als geheel	<p>De gemeente voert regie op samenhang van het aanbod (inhoud en methodiek), op de samenwerking tussen betrokken partijen en op de vereiste kwaliteit die de partijen moeten leveren;</p> <p>de regievoerder kan directe aansturing geven aan de jongerenwerkers in de gemeente of als tussenschakel een coördinator uit het veld als aanspreekpunt benutten;</p> <p>de regievoerder heeft als opdracht om te komen tot een effectieve en efficiënte inzet van de middelen. Bij de uitwerking en invulling daarvan is goede afstemming tussen beleid en uitvoering een belangrijke voorwaarde;</p> <p>de regievoerder vertaalt de gemeentelijke beleidsdoelen naar een jaarplan in afstemming met de uitvoerende organisaties. Daarnaast ontwikkelt de regievoerder parameters voor voortgang, monitort daarop en voert beleidsevaluaties uit.</p>
Eén gemeentelijk kader voor het jongerenwerk waarin opdracht, resultaten en kwaliteit zijn benoemd	<p>binnen de gemeente is een aanspreekpersoon aangesteld die de opdrachten aan het jongerenwerk bundelt en coördineert;</p> <p>de opdrachtverlening concretiseert het beleidskader;</p> <p>per jaar stelt de gemeente samen met het jongerenwerk een uitvoeringsplan op.</p>
Versterkte rol van het jongerenwerk in de keten van jeugdbeleid en veiligheidsbeleid	<p>het jongerenwerk signaleert behoeften en problemen en voorkomt dat deze problemen escaleren;</p> <p>jongerenwerk vervult een ondersteunende rol naar jongeren die zorg ontvangen en heeft een sterke positie in de jeugdketen en in de veiligheidsketen;</p> <p>jongerenwerk deelt signalen van de straat met partners in de veiligheidsketen;</p> <p>jongerenwerk participeert waar nodig in de aanpak van overlast;</p> <p>waar nodig is de samenwerking vastgelegd, bijvoorbeeld rondom informatie delen.</p>

B. Meer outreachend jongerenwerk

Beoogde resultaten	
Meer outreachend jongerenwerk in de gemeente	<p>het aantal fte outreachend jongerenwerkers is uitgebreid;</p> <p>de outreachend jongerenwerker vervult een sleutelrol in de wijk tussen de straat, de huiskamers en de lokale netwerkpartners;</p> <p>het outreachend jongerenwerk maakt per wijk een analyse en stemt de inzet in de wijk af met netwerkpartners;</p> <p>het outreachend jongerenwerk is ook wijkoverstijgend;</p> <p>het streven is dat in iedere wijk inzet van outreachend jongerenwerk is;</p>
In de inzet van middelen is een balans tussen de functies talentontwikkeling, outreachend jongerenwerk en jongerencoaching	<p>jaarlijks worden in een uitvoeringsplan afspraken gemaakt over de spreiding van talentontwikkeling, outreachend jongerenwerk en jongerencoaching over de wijken.</p>

C. Verbeteren van de kwaliteit van het jongerenwerk en innovatie

Beoogde resultaten	
Versterkte professionaliteit van het jongerenwerk	jongerenwerkers zijn geschoold ten behoeve van hun functie als jongerenwerker en hebben de benodigde competenties om hun rol te vervullen (zoals aansluiten bij de belevingswereld van jongeren, agogisch handelen, planmatig werken, samenwerken met uiteenlopende partners, activiteiten organiseren en begeleiden, projectmatig werken, reflecteren op eigen handelen).
Het jongerenwerk werkt planmatig	het jongerenwerk werkt planmatig en hanteert de PDCA cyclus (plan – do – check – act); het jongerenwerk ontwikkelt samen met de gemeente een manier om resultaten inzichtelijk te maken.
Voor en met jongeren	jongeren worden actief betrokken bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het jongerenwerk; er wordt actief gewerkt aan ouderbetrokkenheid en/of het versterken van het steunend netwerk; ook ketenpartners worden betrokken.
Kwaliteitsagenda	het jongerenwerk en de gemeente stellen gezamenlijk een kwaliteitsagenda op om innovatie aan te jagen en om structureel te werken aan kwaliteitsontwikkeling en professionalisering van het Alkmaarse jongerenwerk; per jaar worden acties afgesproken in het kader van de kwaliteitsagenda.
Continuïteit	de inhoudelijke koers is voor meer jaren vastgelegd in een beleidskader; per jaar wordt een uitvoeringsplan opgesteld.

5. INTEGRALE AANSLUITING VAN HET JONGERENWERK BIJ DE LEEFDOMEINEN

Jongerenwerkers begeleiden jongeren waar dat nodig is naar volwassenheid en actief burgerschap. Ze versterken de eigen kracht en de eigen verantwoordelijkheid van jongeren door middel van preventieve activiteiten en talentontwikkeling. Tegelijkertijd werken jongerenwerkers aan veilige en leefbare wijken waar letterlijk en figuurlijk ruimte is voor jongeren. De leefwereld van jongeren vormt daarbij het uitgangspunt in hun handelen. Jongerenwerkers begeven zich in hun werk immers in de leefgebieden van jongeren. Ze leggen contact met jongeren op school en op straat, in het wijkcentrum en in het winkelcentrum, en op andere (hang)plekken waar jongeren (samen)komen. Alkmaar bestaat uit verschillende wijken en gebieden, elk met zijn eigen karakter en behoeften. Daarom is een gebiedsgerichte aanpak in het Alkmaarse jongerenwerk essentieel. In de wijken hebben de wijkcentra van de bewonersondernemingen een belangrijke rol. Deze rol is niet te koppelen aan één domein en raakt veel facetten. Bewonersondernemingen hebben als rol: signaleren, verbinden, informatie delen, initiëren, bemiddelen en jongerenwerk realiseren.

Er zijn vijf belangrijke leefdomeinen te onderscheiden in het Alkmaarse jongerenwerk (zie hieronder). Op de domeinen werken jongerenwerkers samen met jongeren, hun ouders, het sociale netwerk, vrijwilligers en andere professionals. Ieder heeft zijn eigen inbreng. Samenwerken bestaat voornamelijk uit samen organiseren en elkaars expertise kennen en weten te benutten. Hierbij is het van belang dat men niet elkaars rol en werk overneemt.

Alkmaars jongerenwerk

1. Veiligheid

2. Zorg

3. Onderwijs

4. Werk & inkomen

5. Sport & Cultuur

1. Veiligheid

Doel	Het voorkomen van dader- en slachtofferschap bij overlast, radicalisering en criminaliteit (ofwel het bevorderen van de sociale veiligheid).
Betrokken partners	Politie (wijkagent), (jeugd)boa's, gebiedsmedwerker OOV, Halt, onderwijs, jeugd- en gezinscoaches, Zorg- en Veiligheidshuis, Jeugdreclassering.

Het zorgen voor een veilige leef-, woon- en werkomgeving is een belangrijke verantwoordelijkheid van de gemeente. De organisatie ervan is een complexe en veelzijdige maatschappelijke opgave die alleen slaagt met een integrale aanpak. Uitgangspunten in deze aanpak, zoals verwoord in de 'Kadernota Veiligheid 2019-2022', zijn onder meer informatiegestuurd werken, het organiseren van veiligheid aan de voorkant en inwoners betrekken bij het verbeteren van de veiligheid in hun buurt. Maar ook de aanpak van jeugdoverlast draagt bij aan een veilige omgeving. De aanpak hiervan is niet mogelijk zonder een goede coach of jongerenwerker die de jongere die dreigt te ontsporen op een passende en effectieve wijze kan begeleiden. Uiteraard zijn ouders primair verantwoordelijk voor hun kinderen. Wanneer de veiligheid van een jongere in het gedrang komt, heeft het jongerenwerk een signalerende en verbindende functie. Jongerenwerkers signaleren veiligheidsrisico's op straat en in het gezin. Het is te allen tijde van belang dat jongerenwerkers zulke risico's tijdig te signaleren, zicht op veiligheid organiseren en doelgericht werken aan het creëren van een veilige leefsituatie voor de betreffende jongere.

Overzicht rollen domein Veiligheid

Partij	Rol
Jongerenwerk (veiligheid in gezin en op straat)	Signaleren, verbinden en bijdragen aan zicht op veiligheid, informatie delen, initiëren van interventies, bemiddelen.
(Jeugd)boa's (veiligheid op straat)	Signaleren, toezichthouden en handhaven.
Gebiedsmedwerker OOV	Signaleren, regie voeren, partijen samenbrengen.
Jeugd- en gezinscoaches (veiligheid in gezin)	Signaleren, zicht op veiligheid organiseren, hulpverleners, doorverwijzen en/of opschalen.
Politie (veiligheid op straat)	Signaleren, beschermen, toezichthouden en handhaven.
Jeugdreclassering	Toezichthouden, begeleiden, adviseren.
Halt	Signaleren, begeleiden, toezichthouden, adviseren.
Zorg- en Veiligheidshuis	Signaleren, procesregie voeren, partijen samenbrengen.
Onderwijs	Signaleren, informatie delen, verbinden en bijdragen aan zicht op veiligheid.

2. Zorg

Doel	Preventie, normaliseren en verminderen specialistische zorg.
Betrokken partners	Jeugdhulp/jeugdzorg organisaties, Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG), Jeugd- en Gezinscoaches, Team 16+, Wmo-aanbieders, GGD/Jeugdgezondheidszorg (JGZ), Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming.

Wanneer opvoeden en opgroeien niet zonder slag of stoot verloopt en er (extra) hulp nodig is, dan kunnen jongeren en hun ouders bij het CJG terecht voor grote én kleine vragen. Jeugdprofessionals van het CJG kijken samen met het gezin naar wat men zelf (met behulp van het eigen sociale netwerk) kan oplossen of waar extra hulp bij nodig is. Dit sluit aan op het preventief jeugdbeleid van de vastgestelde visie op jeugd: 'Een sterke en draagkrachtige pedagogische basisstructuur in het 'gewone leven' en slimme preventie', zoals beschreven in de Beleidsvisie voor het sociaal domein: 'Alkmaar groeit, zorgt en doet mee'. Jongerenwerkers vervullen in dit proces een aanvullende rol, omdat hun insteek primair ontwikkelingsgericht – en dus niet zorggericht – is. Zij kunnen bijvoorbeeld de verwijzers naar het CJG zijn en een extra steuntje in de rug bieden vanuit het CJG.

Overzicht rollen domein Zorg

Partij	Rol
Jongerenwerk	Signaleren, verwijzen en verbinden, coachen en begeleiden.
CJG/Jeugd- en gezinscoaches	Informerend, activerend, hulpverlenend, doorverwijzend en verbindend.
Team 16+	Regisseursstoel, activerend, hulp bieden en of doorgeleiden naar passende hulp
Jeugdhulp/jeugdzorg organisaties/Wmo-aanbieders	Hulpverlenend, activerend, verbindend.
GGD/(J)GZ	Signaleren, monitoren, voorlichten, adviseren, begeleiden en toeleiding naar zorg.
Veilig Thuis	Signaleren, adviseren, ondersteunen, doorverwijzen en veiligheidsbeoordeling (huiselijk geweld/kindermishandeling).
Raad voor de Kinderbescherming	Adviseren, bemiddelen, kennis en informatie delen, onderzoeken.

3. Onderwijs

Doel	Versterken eigen kracht en voorkomen schooluitval.
Betrokken partners	Scholen en schoolbesturen (po, vo en mbo), leerplicht en RMC, CJG/Jeugd- en gezinscoaches (po lokaal en vo regionaal), GGD/JGZ, samenwerkingsverbanden onderwijs.

Ieder kind heeft recht op onderwijs. De meeste jongeren brengen dan ook een groot deel van hun jeugd door op school. Zoals beschreven in de 'Onderwijsagenda 2017-2020', is een integrale doorgaande leerlijn en schoolloopbaan met perspectief op werk en/of participatie hierbij van groot belang. Maar niet voor elke jongere is naar schoolgaan een vanzelfsprekendheid. Schooluitval vormt een risico voor (financiële) zelfredzaamheid in de toekomst. Het jongerenwerk heeft op het gebied van onderwijs een signalerende, coachende en verbindende functie. Jongerenwerkers houden korte lijnen met scholen en ondersteunen jongeren bij het ontwikkelen van een toekomstperspectief daar waar dat kan en wenselijk is samen met pedagogische partners: ouders en onderwijs. Onderwijs, gemeente en de veiligheidsketen werken samen in het veilige schooloverleg.

Overzicht rollen domein Onderwijs

Partij	Rol
Jongerenwerk	Signaleren, coachen en verbinden.
School	Educatie, coachen, onderwijsondersteuning, signaleren en toezicht.
Schoolbesturen	Maken van bestuurlijke afspraken over samenwerking als pedagogische partners.
Leerplicht (18-)	Informerende, adviseren, coachen en handhaven.
Jeugd- en Gezinscoaches po/vo	Consultatie en advies bij hulpvragen, toeleiden naar hulp.
GGD/JGZ: Jeugdarts & jeugdverpleegkundige	Consultatie en advies bij gezondheidsvragen en ziekteverzuim.
RMC (18+)	Adviseren, (fysieke) ondersteuning, bemiddelen, coachen en toeleiden naar hulp.
Samenwerkingsverbanden po en vo uitvoerend	Verdelen en toewijzen van ondersteuningsmiddelen en ondersteuningsvoorzieningen, beoordelen toelaatbaarheid tot lichte ondersteuning, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs en adviseren.
Samenwerkingsverbanden po en vo bestuurlijk	Maken van bestuurlijke afspraken over samenwerking als pedagogische partners.

4. Werk & Inkomen

Doel	Arbeidsparticipatie, voorkomen en terugdringen van schuldenproblematiek.
Betrokken partners	Werkgevers, UWV, Haltewerk (jongerenloket en schuldhulpverlening), RMC.

In Nederland slagen de meeste jongeren er zelf in om op zoek te gaan naar een passende opleiding en/of baan². De gemeente Alkmaar ambieert, zoals beschreven in de beleidsvisie Participatie, een onderwijsaanbod dat bijdraagt aan een goede aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt en een duurzame arbeids-toeleiding van (kwetsbare) jongeren.

Soms lukt het niet of onvoldoende om die aansluiting te vinden. Dan glijden jongeren af richting schulden en armoede, en in het ergste geval naar criminaliteit en/of radicalisering. In het 'beleidskader Schuldhulpverlening' ligt er daarom in het bijzonder een focus op de doelgroep jongeren. In de praktijk betekent dit dat er projecten uitgevoerd worden om schuldenproblematiek onder jongeren te voorkomen en/of (structureel) op te lossen.

Jongerenwerkers kunnen in het leefdomein Werk & Inkomen een belangrijke rol spelen: zij kunnen een brug slaan tussen de leefwereld van jongeren en de wereld van werkgevers en regelgeving.

Overzicht rollen domein Werk & Inkomen

Partij	Rol
Jongerenwerk	Signaleren, informeren, adviseren, coachen, verbinden en doorverwijzen.
UWV	Informeren, begeleiden, bemiddelen en bieden van (tijdelijke) financiële ondersteuning.
Jongerenloket	Informeren, begeleiden, bemiddelen en bieden van (tijdelijke) financiële ondersteuning.
Schuldhulpverlening	Informeren, begeleiden en ondersteunen, adviseren en schuldbemiddeling.
Werkgevers	Begeleiden, meedenken, adviseren, coachen.
RMC	Adviseren, begeleiden en toeleiden naar hulp.

² <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2019-04/Wat-werkt-bij-het-succesvol-toeleiden-van-jongeren-naar-werk.pdf>

5. Sport & Cultuur

Doel	Talentontwikkeling, stimuleren maatschappelijke participatie, (zinnvolle) vrijetijdsbesteding.
Betrokken partners	Sportverenigingen, Alkmaar Sport/Sport-Z, bewonersondernemingen, Artiance, Poppodia en andere culturele instellingen (bibliotheken, broedplaatsen, etc.).

Sport en bewegen, een gezonde leefstijl en een creatieve ontwikkeling bevorderen de gezonde groei van jongeren. Hierbij gaat het over de mogelijkheid om deel kunnen te nemen aan creatieve activiteiten als muziek en theater en om sportieve activiteiten bij clubs en verenigingen. In de 'Cultuurnota Vision 2020' is de doelgroep jongeren een aandachtsgebied, omdat zij zorgen voor vernieuwingen in het culturele klimaat van de gemeente. Actieve jongeren staan meestal positief in het leven en zijn daardoor mentaal en fysiek weerbaar(der). Daarnaast versterken sportieve en creatieve activiteiten de band tussen jongeren onderling.

De focus van het jongerenwerk ligt hierbij op het inventariseren van de sportieve en culturele behoefte onder jongeren, het creëren van gelegenheden waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en het initiëren van sport- en cultuurprojecten samen met lokale partijen als Artiance, bewonersondernemingen, Alkmaar Sport en Sport-Z. Ook stimuleren jongerenwerkers, samen met die partijen, de jongeren om mee te doen aan de georganiseerde activiteiten, maar zeker ook de activiteiten mee te organiseren en/of te ontwikkelen. Zoals omschreven in het 'Masterplan Sport en Bewegen, inclusief en vitaal! 2019-2021' werken jongerenwerkers en Alkmaar Sport bijvoorbeeld samen om via sport jongeren te bereiken met een passend en aansprekend sport- en beweegaanbod.

Overzicht rollen domein Sport & Cultuur

Partij	Rol
Jongerenwerk	Inventariseren, initiëren, stimuleren, verbinden en uitvoeren.
Gemeente	Faciliteren en stimuleren.
Alkmaar Sport en Sport-Z: sportregisseurs in de wijk	Initiëren, adviseren, stimuleren en uitvoeren.
Sportverenigingen	Initiëren, stimuleren en uitvoeren.
Artiance Centrum voor de Kunsten Alkmaar Poppodia en andere culturele instellingen	Initiëren, stimuleren en uitvoeren.
Bewonersondernemingen	Initiëren, jongerenwerk, faciliteren huiskamers, stimuleren en verbinden.

